

GENEZA I VENATION (POSTANJE I LOV NA ŽIVOTINJE) –

Zbirka crteža i grafika stranih autora

Institut Servantes, 21. 9 – 11. 10. 2007.

*Koncepcija izložbe: mr Dragana Kovačić, muzejski savetnik
Narodni muzej u Beogradu, Kabinet grafike*

U drugoj polovini šesnaestog veka, posle kraćeg vremena stagnacije, produkcija grafika u Flandriji doživljava novi polet. Značajan impuls čitavom umetničkom životu dolazio je iz Italije, koja je estetikom renesanse i manirizma postala uzor Flamancima.

Grafička produkcija obuhvatala je štampane knjige i pojedinačne otiske, među kojima su posebno popularne bile reproduktivne grafike koje su nastajale po uzoru na slavna slikarska dela. Glavni centar proizvodnje, distribucije i trgovine grafika bio je Antwerpen.

Jedna od najuglednijih izdavačkih kuća pripadala je porodici Galle. Osnovao ju je Philip Galle (1537–1612), svestrana ličnost, širokih interesovanja koja je upotpunjavao čestim putovanjima u Italiju. Svoj rad je započeo kao graver-pomoćnik da bi uskoro pokrenuo vlastitu štampariju i izdavačku kuću u koju će kasnije uključiti i svoje sinove, Cornelisa i Theodora. Uporedo sa izdavaštvom, Philip Galle se bavio istorijom i književnošću. Društvena reputacija koju je vremenom stekao omogućila mu je da postane majstor, a nekoliko godina i dekan na umetničkoj školi gilde Sv. Luke u Antverpenu.

Ugled njegove izdavačke kuće omogućio je Galleu da saraduje sa vodećim umetnicima toga doba. Među njima je bio i slikar Jan van der Straet, poznatiji kao Stradanus (1523–1605). On je decenijama, kao glavni pomoćnik Vasaria, radio u Firenci na dekoracijama crkava i palata. Godine 1575. Stradanus je putovao u Napulj. Tada je, inspirisan antičkim tekstovima realizovao seriju od preko stotinu crteža sa temom životinja. Pored Homerovih i Herodotovih, poseban deo urađen je kao ilustracija sveobuhvatnog dela "Naturalis historia" (Poznavanje prirode) Plinija Starijeg iz 77. godine. Na originalnim crtežima (Nacionalni muzej dizajna, Nju Jork, Galerija Uffizi, Firenca) ostavljao je zabeleške i komentare koji se odnose na literarne izvore. Njegov izbor pokazuje raznovrsne aspekte odnosa prema svetu životinja; od mitskih i fantastičnih prikaza, scena lova koje ukazuju na potrebu upoznavanja različitih vrsta, do njihovog pripitomljavanja, dresure i korišćenja za zabavu i spektakl što je bio deo kulutre i običaja rimske civilizacije. Četrdeset i četiri scene iz serije o životinjama urađene su u tehnici bakroreza i objavljene kao album u izdanju Philipa Gallea 1575. godine u Antverpenu. Radove je gravirao vešti majstor Jan (Hans) Collaert (1545–

1628). Album je doživeo uspeh, te je nekoliko godina kasnije objavljeno i prošireno izdanje od šestdeset i dve grafike na kojem su pored Jana Collaerta radili njegov otac Adriaen i graver Carol de Mallery (1571–1635).

Druga značajna knjiga koja je krajem XVI i početkom XVII veka u Flandriji i Holandiji stekla veliku popularnost bila je "Ilustrovana Biblija" (Thesaurus veteris et novi testamenti). Nastala je kao zajednički rad umetnika koji su bili pod direktnim uplivom italijanskog manirizma: slikara Martena de Vosa (1532–1603), jednog od vodećih umetnika u Antverpenu toga doba i Jana Sadelera (1550–1600), čuvenog gravera koji je obrađivao dela Carravagija i Carraccija. "Ilustrovanu Bibliju" objavio je Gerard de Lode 1585. godine. Na prvim listovima obrađena je tema stvaranja životinja i čoveka. Bogata ikonografska i scenska postavka kojom je Marten de Vos rastumačio ovu temu, ukazuje na njenu kompleksnost i višeznačnost, a istovremeno može da bude poticaj za tumačenje čitavog kasnijeg odnosa između čoveka i životinja. "Ilustrovana Biblija" drugi put je objavljena u izdavačkoj kući Visscher u Amsterdamu u XVII veku.

Izložba "Geneza i Venation" predstavlja izbor od dvadeset radova iz Zbirke flamanske grafike koja se čuva u Kabinetu grafike Narodnog muzeja u Beogradu. Temom se ukazuje na dve tendencije koje karakterišu odnos prema životinjama; njihovo stvaranje sa jedne, lov i prilagođavanje životinjske prirode čovekovim potrebama sa druge strane.

Izložba Geneza i Venation predstavlja izbor od dvadeset radova iz Zbirke flamanske grafike koja se čuva u Kabinetu grafike Narodnog muzeja u Beogradu.

Temom se ukazuje na dve tendencije koje karakterišu odnos prema životinjama; njihovo stvaranje sa jedne, lov i prilagođavanje životinjske prirode čovekovim potrebama sa druge strane.

Okosnicu izložbe predstavljaju dva popularna izdanja objavljena krajem XVI veka u Antverpenu. Album sa ilustracijama iz *Naturalis historiae* Plinija Starijeg posvećenim životinjama koje su u grafiku preneli Stradanus i Jan Collaert, a objavio ga Philip Galle 1578. godine. Drugi segment izložbe čine prvi listovi "Ilustrovane Biblije" (Thesaurus veteris et novi testamenti) na kojoj su radili slikar Marten de Vos i graver Jan Sadeler i koju je najpre objavio Gerard de Lode 1585. u Antverpenu, a zatim i čuvena izdavačka kuća Visscher u Amsterdamu.

Ova dela istovremeno svedoče o stalnom prožimanju umetničkih i kulturnih tokova koji su na početku novoga veka dali pečat formiranju zapadnoevropske civilizacije. Značajnu ulogu u ovom istorijskom procesu imala je i Španija, zahvaljujući upravo dinamičnom političkom odnosu prema Flandriji.

Zbirka flamanske grafike koja se čuva u Narodnom muzeju broji više stotina radova. Najvećim delom je formirana otkupom od privatnih kolekcionara tokom pete i šeste decenije XX veka. Do sada nije bila prikazivana beogradskoj publici.